

La Taula de Canvi: benvinguts al s. XVI

L'any 1587, el Consell Local que governava la ciutat de Tortosa va haver de fer front a la corrupció amb la creació d'una entitat de gestió, control i fiscalització de les finances públiques municipals

Cinta Accensi
professora d'economia

Ens trobem a la ciutat de Tortosa. Esta compta amb molta història, ja que en les seues terres han viscut multitud de cultures al llarg del temps: ibers, romans, jueus, musulmans... i tots ells han deixat una petjada que encara avui roman.

Tortosa és una vila reial que forma part de la Corona Catalano-aragonesa, l'extensió de la vegueria va de la Roca Folletera (Benifallet) a la mar i des del coll de Balaguer fins al riu Sénia.

Estem en l'època de pirates, bandolers, nobles, esclaus i cavallers..., en l'època de les grans diferències socials entre rics i pobres miserables, el nostre territori s'anomena "Vegueria tortosina" i està controlada per uns pocs en detriment de la majoria, però al mateix temps és l'època de màxima esplendor del regne coneguda com el Renaixement.

Any 1587, el Consell Local que governa la ciutat té un gran problema: la desaparició dels llibres de comptabilitat i dels diners de la caixa per part de càrrecs públics esdevé un gran escàndol de difícil solució. Llavors el Consell que governa la ciutat fa un cop d'ull i s'adona que en algunes altres ciutats de la Corona han tingut el mateix problema, frau i corrupció, i que l'única solució era crear una entitat de gestió, control i fiscalització de les finances públiques municipals anomenada la Taula de Canvi.

Les tretze taules que es van crear van ser: Barcelona (1401), Palma de Mallorca (1507), València (1418), Saragossa (1550), Perpinyà (1573), Girona (1568), Vic (1583), Tarragona (1584), Tortosa (1587), Lleida (1589), Cervera (1599), Manresa (1603), Olot (1614).

Tortosa va sol·licitar el plaçet reial (autorització) i una vegada concedit, començà el funcionament de la Taula. Per a commemorar este gran dia, una làpida esculpida amb pedra amb dos querubins, amb la inscripció *Taula de*

A la imatge de dalt, un dels llibres de la Taula de Canvis consultat per l'autora. A baix, façana de la seu de la Taula, al carrer Canvis. / C.A./ FONTS BORRELL DE L'ARXIU DE TORTOSA

cambi i dipòsits de la ciutat de Tortosa 1587 s'ubicà a la façana de l'entitat.

COM FUNCIONA LA TAULA? El

funcionament de la taula té lloc en una sala de la Casa de la Ciutat, on trobem una taula de fusta, amb un tapís amb l'escut de la ciutat, i els quatre oficials de la taula: tauler, caixer, notari i tenidor del major, cadascun amb el seu seient, llibres comptables, les dues caixes i els ajudants. La seua dependència jeràrquica és directa amb el Consell de vint-i-quatre que governa la ciutat.

Dividim en cinc grans blocs les funcions de la taula tortosina:

En primer lloc, la taula rebia dipòsits d'origen judicial o particular. Dintre d'estos, els dipòsits anomenats executius quedaven immobilitzats dins la Taula de Canvi durant anys, ja que quan hi havia un litigi judicial fins que no hi hagués una sentència ferma (en benefici de menors, dot matrimonial, incapacitats...) generava un fons de reserva que permetia redimir deute públic (censals) o simplement s'usava per al finançament circulant que necessitava la ciutat.

En segon lloc, la Justícia: la piràmide jeràrquica de justícia es divideix en tres parts: a nivell local hi ha la justícia local dirigida per la figura del batlle o veguer; a nivell de la vegueria, que és un nivell intermedi, trobem el jutjat d'apel·lacions de la vegueria i a la cúspide del Principat tenim la Reial Audiència de Catalunya. La justícia és inquisitiva i a favor del fisc, una bona mostra és la força que presidix l'entrada de la ciutat, ubicada al camí de València i la figura del botxí Gabriel de les Fantasies. Les penes poden ser pecuniàries o corporals (assots, esquarterament, marcar amb foc... fins a la força), els pobres tenen dret a un advocat, "l'advocat dels miserables"..., però amb el sistema inquisitiu de poc servix tenir un advocat... D'advocats a la ciutat n'hi ha diversos: Joan Miravall, Pere Giner de Faneca, Jaume Cerveró...

En tercer terme, la Taula s'encarrega de la centralització dels cobraments i pagaments. Els